

Indenrigs- og Socialministeriet
Socialt udsatte
J.nr. 2008-8366
Frs/kmu

08. januar 2010

**Notat
om
Høringsnotat over forslag til lov om ændring af social service. (magtan-
vendelse for voksne)**

Indledning:

Lovforslaget har i perioden 4. december 2009 til 15. december 2009 været sendt til høring hos organisationer og myndigheder m.fl. Lovforslaget har endvidere været optaget i høringsportalen.

Der er modtaget svar fra: Danske Handicaporganisationer (DH), Alzheimerforeningen, Danske Regioner, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet (DUKH), Faaborg-Midtfyn Kommune, Socialpædagogernes Landsforbund (SL), Ankestyrelsen, Demenskoordinatorerne i Danmark, Herning Kommune, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Ældresagen, Danske Ældreråd, Aalborg Kommune, Gladsaxe Kommune, Københavns Kommune og Kommunernes Landsforening (KL).

I det følgende foretages en tematiseret gennemgang af de kommentarer, der fremgår af høringssvarende.

Generelt:

Der er kommet enkelte tekniske bemærkninger til lovforslaget, som i øvrigt overvejende modtages positivt. Der er dog kritiske bemærkninger til forslaget om at ændre myndighedsstrukturen, og til at beslutninger om anvendelse af alarm- og pejlesystemer kan træffes uden tidsbegrænsning. Der er påpeget behov for en nærmere præcisering af den målgruppe, som er omfattet af lempelserne for så vidt angår anvendelse af alarm- og pejlesystemer, herunder at lempelsen gælder muligheden for at anvende alarm- og pejlesystemer både for så vidt angår borgere i eget hjem og i plejebolig mv. Enkelte høringssvar peger endvidere på, at der kunne være behov for en videre adgang til at foretage flytning uden samtykke fx i forhold til ældre udviklingshæmmede eller personer, der efter optagelse i botilbud udvikler en særlig udadreagerende adfærd.

Tydeliggørelse af formål

DUKH og Alzheimerforeningen nævner, at den foreslåede ændring i servicelovens § 82, stk. 2 om inddragelse af pårørende i varetagelsen af den pågældendes interesse også for fremtiden vil efterlade en gråzone, hvor det kan være

uklart, i hvilket omfang den pårørende fx vil kunne være ansøger på hovedpersonens vegne.

Ankestyrelsen har påpeget, at reglerne om den personkreds, der er omfattet af magtanvendelsesreglerne, også omfatter personer, hvis støttebehov, jf. forslaget § 124a, er nyt – eller er opstået akut.

Kommentar: Formålet med den foreslåede formulering er at sikre, at de pårørende inddrages, hvor det er relevant, men at dette sker med respekt for hovedpersonens personlige integritet. Dette vil blive klargjort i en kommende vejledning, hvor det også vil blive tydeliggjort, at det er den aktuelle støtte og det aktuelle behov for hjælp, jf. forslaget § 124a, der er afgørende for om en person er omfattet af personkredsen.

Alarm- og pejlesystemer

ÆldreSagen udtrykker stor tilfredshed med forslaget om lempelser i forhold til mulighederne for at anvende alarm- og pejlesystemer, men bemærker, at det vil kunne fremhæves yderligere, at kommunalbestyrelsens beslutning kan gøres tidsubegrænset.

Danske Ældreråd, Alzheimerforeningen og Demenskoordinatorer i Danmark tilslutter sig forslaget om lempelser i forhold til mulighederne for at anvende alarm- og pejlesystemer. *Danske Ældreråd* anfører, at det bør fremgå af lovforslaget, hvem der skal afholde udgifterne ved anskaffelse af alarm- og pejlesystemer. Endvidere ønsker *Danske Ældreråd* en uddybelse af, hvornår det kan siges, at der er den 'fornødne' dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne til stede, jf. §124 a. *Demenskoordinatorer i Danmark samt Alzheimerforeningen* rejser samme ønske.

Alzheimerforeningen finder, at det bør præciseres, at krav om indberetning af anvendelse af alarm- og pejlesystemer alene skal finde sted i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen – på baggrund af at borgeren har modsat sig brugen – har behandlet sagen og godkendt indgrebet. Endvidere påpeger *Alzheimerforeningen*, behovet for en hurtig kommunal sagsbehandling.

Demenskoordinatorer i Danmark støtter ikke forslaget om, at tilladelsen kan gives tidsubegrænset.

KL mener, at forslaget om lempelser i forhold til mulighederne for at anvende alarm- og pejlesystemer i væsentlig grad vil bidrage til større tryghed, og påpeger, at lempelserne bør gælde både i eget hjem og i plejebolig. Endvidere påpeges behovet for tydelig vejledning, herunder om forholdet til omsorgspligten, jf. § 82, stk. 1.

Gladsaxe Kommune støtter forslaget om lempelser i forhold til mulighederne for at anvende alarm- og pejlesystemer, men mener, at det skal præciseres, hvilke teknologiske redskaber, der kan blive tale om.

DH finder, at målgruppen for forslaget om lempelse af betingelserne for at anvende alarm- og pejlesystemer klart bør afgrænses til demente, og at anvendelse af alarm og pejlesystemer ikke må blive et alternativ til personlig pleje og omsorg. *SL* understreger, at der skal være klarhed over målgruppen for anven-

delse af de lempeligere regler for alarm- og pejlesystemer. *DH og SL* finder desuden, at beslutning om anvendelse af alarm- og pejlesystemer, der træffes mod borgerens vilje, automatisk bør forelægges det sociale nævn, og at det alene bør være muligt at træffe beslutning om anvendelse af alarm og pejlesystemer mod den pågældendes vilje for en tidsbegrænset periode.

Danske Regioner påpeger, at det skal gøres helt klart, hvem der skal træffe afgørelse om anvendelse af alarm- og pejlesystemer i de tilfælde, hvor der ikke foreligger modstand fra den pågældendes side.

Herning Kommune har påpeget, at den foreslåede lempelse i reglerne om anvendelse af alarm- og pejlesystemer vil kunne indebære en risiko for, at anvendelse af disse systemer vil blive brugt uden en selvstændig vurdering af, hvorvidt anvendelsen heraf sker i stedet for ansættelse af det fornødne personale.

Kommentar: I bemærkninger til lovforslaget er det på baggrund af høringssvarende yderligere præciseret, at der med målgruppeafgrænsningen i den foreslåede formulering af § 125 er tænkt på mennesker med demens, herunder også mennesker, hvor demenslidelsen er opstået pludseligt, eksempelvis i forbindelse med en blodprop. Lempelsen omfatter den omtalte målgruppe uanset vedkommendes boligform. Der er ikke tænkt ændringer i, hvornår der foreligger den fornødne dokumentation, idet lovforslaget, jf. forslaget nr. 11, fastholder, at det er et krav for at træffe beslutning om anvendelse af alarm- eller pejlesystemer efter lovens § 125, stk. 1 og efter § 125 stk. 2, 2. pkt., at der foreligger den fornødne dokumentation for den nedsatte funktionsevne og for hvilke foranstaltninger, der har været iværksat før beslutning om anvendelse af alarm – eller pejlesystemer mv. Før der kan træffes beslutning om anvendelse af alarm- eller pejlesystemer imod den pågældendes vilje, skal der således foreligge en grundig lægelig og socialfaglig dokumentation for, at indgrebet er nødvendigt.

Beslutning om anvendelse af alarm – eller pejlesystemer forventes at indgå som et led i kommunens forpligtigelse efter servicelovens § 82 til at yde den fornødne pleje og omsorg.

Vedr. kritikken af forslaget om ophævelse af kravet om tidsbegrænsning for beslutninger om anvendelse af alarm- og pejlesystemer over for personer, der modsætter sig anvendelsen: Det er et almindeligt princip, at beslutninger efter den sociale lovgivning, herunder beslutninger om indgreb i en persons frihed, kun kan opretholdes, så længe de materielle betingelser for beslutningen er til stede. Det påhviler derfor under alle omstændigheder kommunalbestyrelsen løbende at vurdere, om betingelserne for at opretholde beslutningen om anvendelse alarm- og pejlesystemer over for den pågældende fortsat er til stede. En bemærkning herom er nu indsat i de generelle bemærkninger til bestemmelsen.

Ved den foreslåede lovændring vil beslutningen om at anvende alarm- og pejlesystemer over for personer, der ikke modsætter sig anvendelsen, skulle træffes lokalt – typisk som led i den generelle omsorgs- og plejeindsats over for den pågældende person. Anvendelse af alarm- og pejlesystemer, der besluttes

efter forslaget § 125, stk. 2, pkt. 1, opfattes ikke som magtanvendelse, og vil derfor ikke være omfattet af indberetningsforpligtigelsen, jf. loven § 136.

Det bemærkes, at det af servicelovens § 124 udtrykkelig fremgår, at indgreb i selvbestemmelsesretten og magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Flytning uden samtykke

Af de indkomne hørings svar fremgår, at forslaget, hvorefter der i særlige tilfælde vil kunne indgå et hensyn til pågældendes pårørende i vurderingen af om en flytning uden samtykke vil kunne besluttes, støttes bredt. I nogle hørings svar nævnes, at området for ændringen skal klargøres i vejledningen til bestemmelsen. *Danske Handicaporganisationer* ytrer tilfredshed med, at det fastholdes, at beslutning om flytning uden samtykke efter forslaget skal træffes af Det Sociale Nævn efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.

Ålborg Kommune og Københavns Kommune har anført, at man kunne ønske sig en videre adgang til at foretage flytning uden samtykke til situationer, hvor den pågældende er til fare for andre end sig selv. Der kan eksempelvis være tale om særlig udadreagerende beboere. *Alzheimerforeningen* ønsker en videre adgang til at foretage flytning uden samtykke i forhold til borgere, som ikke er til fare for sig selv, men som er en stor belastning for pårørende. *Ålborg Kommune* har videre foreslået, at muligheden for at foretage flytning uden samtykke udvides til at omfatte situationer, hvor en person efter endt sygehusbehandling ikke kan udskrives til eget hjem og ikke ved udskrivningen fra sygehus kan optages i et varigt botilbud.

Faaborg-Midtfyn Kommune henleder opmærksomheden på, at der kan være en særlig problemstilling for udviklingshæmmede, der efter et måske årelangt ophold i et bofællesskab til varigt ophold efter servicelovens § 108, udvikler demens og måske derfor mere hensigtsmæssigt ville kunne passes i et særlig botilbud for ældre udviklingshæmmede.

Kommentar: Flytning uden samtykke er et alvorligt indgreb i den enkeltes selvbestemmelse og er derfor omgivet af omfattende retssikkerhedsbestemmelser. Når en person er optaget i et varigt botilbud, hvor omsorgen og plejen af den enkelte kan varetages fuldt ud, vil det – også med den foreslåede ændring i servicelovens § 129 - være hensynet til den pågældende beboers forhold, der skal være afgørende for at beslutte en eventuel flytning og ikke hensynet til tredjemand. Spørgsmålet om tilstedeværelsen af den tilstrækkelige kapacitet herunder et tilstrækkeligt antal varige botilbud for personer, der efter sygehusophold på grund af hensynet til den fremtidige pleje og omsorg ikke kan udskrives til eget hjem, skal ikke løses via reglerne om magtanvendelse.

Myndighedsstruktur

DH, SL og DUKH har udtrykt betænkeligheder ved den foreslåede ændring i myndighedsstrukturen, hvorefter beslutning om anvendelse af magtanvendelse vil kunne træffes af kommunalbestyrelsen bortset fra situationer om flytning uden samtykke. *DH* har særlig påpeget, at det er betænkeligt, at beslutning om

eventuel anvendelse af indgreb i selvbestemmelsesretten, skal træffes af den samme myndighed, som i øvrigt har ansvaret for de fysiske rammer og de personalemæssige forhold.

Kommentar: Med forslaget gennemføres den myndighedsstruktur, der blev fastlagt ved kommunalreformen. Da det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for tilrettelæggelsen af den nødvendige omsorg og pleje, og da det også er kommunalbestyrelsen, der behandler indberetninger om magtanvendelse og har kompetencen til og muligheden for at gøre noget ved de forhold, der forårsager magtanvendelse, er det mest hensigtsmæssigt, at det er kommunalbestyrelsen, der træffer de konkrete beslutninger om, at magt evt. vil kunne anvendes. Det bemærkes, at det vedr. de særlige vidtgående indgreb, som flytning uden samtykke, fortsat er Det sociale nævn, der efter kommunalbestyrelsens indstilling vil skulle træffe beslutning.